

Въведение към двете пиеси 'Фонтанелата' и 'Бездната' от Стефан Хертманс

Двете пиеси 'Фонтанелата' и 'Бездната' от фламандския поет, писател и драматург Стефан Хертманс почиват на традициите на постмодернизма.

В 'Бездната' традицията на Гръцката трагедия се среща с различните философски и драматургични идеи, представени в творбите на германския драматург Хайнер Мюлер. Ръчни известни мислители и творци от същата Западноевропейска школа – Хьолдерлин, Хегел, Ницше, Фройд, Хайдигер и Брехт преразглеждат и радикално променят формата на Гръцката трагедия. Тяхното влияние се отразява и във 'Фонтанелата'. Стефан Хертманс е свързан и в артистичен, и във философски план с тези германски философи и психоаналитици.

'Фонтанелата' е театрален текст за четири 'гласа' – два мъжки и два женски. Техните монолози отразяват различните празноти в човешкото съществуване. Пиесата третира индиректно разделението на Европа от Ялта насам. Работното ѝ заглавие е 'Европейската пукнатина'. Думата, която Хертманс използва за 'фонтанела' е несъществуваща в холандския език. Процепът, който не се затваря, в по-голям мащаб – празнотата, бездната, която ни разделя! Това е ключът за разбиране и на двете пиеси. Разделителната линия между класическата античност и модерността, между разума и емоцията, живота и смъртта, чувствителността и безчувствието, между онемелия и говорещия, между лудостта и нормалността.

'Бездната' продължава темата за празнотите – в ежедневието ни, в мисленето и в чувствата ни. Пиесата е изградена около трагедията на три известни героини от Гръцката трагедия – Антигона, Клитемнестра и Медея и е написана след среща на Стефан Хертманс с Босненски жени. Ангажираността на Хертманс с Балканите е видима в много от есетата и статиите му. Светът на 'Бездната' е свят на скръб и оплакване на мъртвите, на разбити семейни отношения, на опустошителната сила на отмъщението и жаждата за власт. Войни, изнасилвания, природни бедствия, нашествие от бежанци – историята се повтаря отново и отново. Трите главни героини Антигона, Клитемнестра и Медея се осмеляват в един момент да се опълчат срещу законите в доминираната от мъже свят и опустошителната роля на тези закони върху живота им. В три последователни монолога трите героини разкриват трагичните си съдби и демонстрират силата на характерите си. Това, което ги обединява е въпросът за вината и наказанието. Кой е жертвата и кой извършителят? И трите се опитват да си възвърнат моралния баланс в свят, който дори и 2500 години отдалечен от нас, в много отношения прилича на съвременния с неговата липса на баланс.

Свят и в двете пиеси е свят на всеобхватна криза, достигаш до зрителите и читателите по силата на изящния, чувствен език на Хертманс, който показва какво означава да си излъган в любовта, да си самотен в загубата на говора си, да си неутешим в гнева си. Но и какво означава да платиш високата цена да отстояваш принципите си.

Текстът в пиесите е комплексен и многопластов и изисква добро познаване на Гръцката и Западната традиции с техните представители драматурзи, лингвисти и философи, не на последно място Дерида и Юлия Кръстева.

Двете пиеси са поставени на сцените в Белгия, Нидерландия и Германия.